Fil-Qorti Ċivili, Prim'Awla (Malta)
(Sede Kostituzzjonali)

Onor. Imħallef Dr. Doreen Clarke LL.D

Rikors Numru 560/2023/1DC

Zammit Michael Angelo detentur tal-Karta ta' 1-Identità 0031156G bhala Direttur w in rappreżentanza wkoll tas-soċjetà Michael Zammit Holdings Limited bin-Numru tar-Registrazzjoni tas-Soċjetajiet C 9105 u Zammit Michael Angelo detentur tal-Karta ta' 1-Identità 0031 156G għal kull interess li jista' jkollu

vs

L-Avukat ta' l-Istat

Illum, 28 ta' Novembru 2023

Il-Qorti

Rat ir-rikors ta'l-attur Michael Angelo Zammit preżentata fl-14 ta' Novembru 2023[1], permezz ta' liema u għar-raġunijiet hemm premessi, l-attur talab lil din il-Qorti :

> *Tordna l-ħruġ ta' miżura proviżorja, ossija, interim measure lill istess Onorevoli Maġistrat sedenti fil-kawża giljottina Rikors Ġuramentat Nru. 104/2022BS fl-ismijiet Vella John pro et nomine vs Zammit Michael Angelo pro et nomine, sabiex tissoprasiedi l-istess kawża giljottina Rikors Ġuramentat Nru. 104/2022BS*

[1] Ai fini ta' dan ir-rikors imsejjaħ "ir-rikors odjern".

> *sakemm tiġi definita rrevokabilment dina l-istess kawża li tinsab quddiem dina l-istess Onorabbli Qorti;*

Rat id-degriet tagħha mgħoti nhar is-16 ta' Novembru 2023[2] permezz ta' liema ordnat in-notifika tar-rikors odjern lill-konvenut u tagħtu żmien sas-27 ta' Novembru 2023 biex jippreżenta risposta, appuntat ir-rikors għas-smigħ għal nhar it-28 ta' Novembru 2023.

Rat ir-risposta tal-konvenut l-Avukat ta'l-Istat, preżentata f'l-24 ta' Novembru 2023[3], permezz ta' liema u għar-raġunijiet hemm premessi oppona t-talbiet kollha ta'l-attur.

Rat l-atti proċesswali.

Ikkunsidrat

Illi jibda biex jingħad li kontestwament mar-rikors odjern l-attur preżenta rikors kostituzzjonali permezz ta' liema, in suċċint, qed jallega li deċizjonijiet meħuda mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Sede Ċivili Ġurisdizzjoni Superjuri fil-kawża *Ta' Vella Company Limited vs Michael Zammit Holdings Limited u Michael Angelo Zammit (Rikors Ġuramentat Nru 104/2022BS)* jilledu id-drittijiet fundamentali tiegħu. Id-deċizjonijiet impunjati huma dawk li bihom dik il-Qorti iddikjarat lir-rikorrenti kontumaċi u ordnat l-isfliż tar-risposta ġuramentata u ċahdet talba tar-rikorrenti biex jappellaw minn dik id-deċiżjoni. Ir-rikorrenti jilmentaw mill-fatt li bħala konsegwenza ta' l-ewwel deċiżjoni huma ma kellhomx l-opportunita jressqu provi f'dik il-kawża; jallgaw ukoll li ma ingħatghux l-opportunita jagħmlu sottomissjonijiet.

Illi sa llum il-kawża imsemmija għada ma gietx deċiża imma hija differita għas-sottomisjsonijiet finali tal-partijiet.

Illi permezz tar-rikors odjern ir-rikorrenti qed jitolbu ordni proviżorju fis-sens li din il-Qorti tordna lill-Qorti tal-Magistrati (Għawdex) tissoprasjedi sakemm jigi deċiż ir-rikors kostituzzjonali preżentat quddiem din il-Qorti.

Ikkunsidrat

Illi qabel xejn il-Qorti hija tal-fehma li għandha tissoferma u tikkunsidra xi punti li tikkunsidra fundamentali għat-talba in eżami.

[2] A fol 12.
[3] A fol 10.

Illi permezz tar-rikors kostituzzjonali minnhom preżentati r-rikorrenti qed jitolbu *inter alia* s-sospensjoni tas-seduta li għandha tinżamm mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) għada d-29 ta' Novembru 2023, u tordna is-sospensjoni tal-prolazzjoni tas-sentenza fil-kawża pendenti quddiem dik l-istess Qorti.

Illi kif ntqal il-miżura proviżorja li qed ifittxu r-rikorrenti hija s-soprasessjoni tal-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) u cioe t-twaqqif ta' dawk il-proċeduri sa kemm jiġi deċiż ir-rikors odjern. Jekk il-Qorti tasal biex tikkonkludi li għandha tingħata din il-miżura provizorja effettivament hija ser tkun qed tilqa' uħud mit-talbiet fil-mertu. Dan għaliex il-kawża quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Għawdex) hija differita għad-29 ta' Novembru 2023 għas-sottomissjonijiet finali, wara liema sottomissjonijiet il-kawża preżumibbilment tiġi differita għas-sentenza. Konsegwentement ordni ta' soprasessjoni (il-miżura proviżorja mitluba) ser tfisser li din il-Qorti ser izomm milli tinzamm is-seduta tad-29 ta' Novembru 2023 u ser tkun qed twaqqaf ukoll l-ghoti tas-sentenza (rimedju effettiv li qed ifittxu r-rikorrenti permezz tar-raba u l-ħames talbiet fil-mertu fir-rikors kostituzzjonali).

Illi f'dan ir-rigward il-Qorti ser tirreferi għas-sentenza mgħotija mil-Qorti Kostituzzjonali fil-kawża *Repubblika vs l-Avukat ta'l-Istat* f'l-24 ta' Novembru 2022[4]. Dawk il-proċeduri kienu jikkoċernaw t-talba għar-rikuża tal-Maġistrat sedenti f'kawża ta' sfida[5]. Permezz tal-kawża minnha tentata r-rimedju li kienet qed tfittex l-attrici għall-allegat ksur tad-drittijiet fundamentali tagħha kien is-sostituzzjoni tal-Maġistrat sedenti fil-proċeduri ta' sfida. Fi stadju inizjali tal-proċeduri l-attriċi talbet, u ingħatat, miżura provviżorja; l-ewwel Qorti fil-fatt ordnat li l-kaz ta' sfida ma jitkompliex jinstema' minn dik il-Maġistrat imma jiġi assenjat lil Maġistrat ieħor. Sar appell minn din id-deċiżjoni u l-Qorti Kostituzzjonali laqgħat l-appell. Fil-motivazzjoni tagħha l-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk:

> *Il-kwistjoni titratta dwar l-ordni provviżorja li tat l-Ewwel Qorti fid-19 ta' Ottubru 2022 li biha ordnat li l-każ ta' sfida li qiegħed jinstema' quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ma jitkompliex jinstema' mill-Maġistrat ... iżda minn Maġistrat ieħor li jiġi assenjat skont il-liġi, ".... u tordna għalhekk il-komunika ta' din is-sentenza lir-Reġistratur tal-Qrati sabiex jibgħat l-imsemmija atti tal-kawża skond il-liġi għallkontinwazzjoni tagħha minn Maġistrat divers minn dak li qed jippresjedi llum".*

[4] Op cit supra.
[5] Challange proccedings ai termini tal-artikolu 541 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

> *Fil-Kodiċi Kriminali ma jirriżultax li hemm xi dispożizzjoni li tagħti jedd lill-parti fi proċeduri ta' sfida li tappella minn deċiżjoni li tiċħad talba ta' rikuża li tkun saret minn xi parti. Għalhekk l-appellata qiegħda tfittex rimedju b'din il-kawża. Mir-raba' talba tar-rikors promotur hu ċar x'inhu r-rimedju aħħari li qiegħda tfittex l-appellata, dak li titneħħa l-Maġistrat Lia mill-proċedura ta' sfida u tiġi sostitwita b'Maġistrat ieħor. Rimedju li effettivament ingħata fid-deċiżjoni appellata.*
>
> *Ovvjament jekk dak li ordnat l-Ewwel Qorti jitwettaq f'dan l-istadju meta lanqas bdew jinstemgħu provi fil-kawża, ser ifisser li l-każ ta' sfida jibda jinstema' u jiġi deċiż minn Maġistrat ieħor. Hu ċar li r-rimedju prinċipali li qiegħda tfittex l-appellata fil-kawża hu li l-każ ta' sfida jiġi assenjat lill-Maġistrat differenti. Bid-digriet tad-19 ta' Ottubru 2022 ir-rimedju ngħata qabel il-kawża bdiet tinstema'.* ***L-għan wara miżura provviżorja m'għandux ikun li jagħti rimedju finali qabel ma jkunu tressqu l-provi kollha u l-Qorti tkun f'pożizzjoni li tiddeċiedi l-kawża. F'dak l-istadju l-Qorti tkun f'pożizzjoni li tiddeċiedi jekk kienx hemm ksur, ikunux qegħdin jiġu miksura, jew x'aktarx ser jiġu miksura jeddijiet fundamentali. It-talba għall-ħruġ ta' ordni provviżorja m'għandha lanqas isservi sabiex Qorti tagħti xi fehma dwar il-meritu tal-kawża li jkollha quddiemha. Li wieħed jippretendi li Qorti tippronunzja ruħha b'xi mod dwar il-meritu f'dan l-istadju bikri tal-kawża kostituzzjonali, hu żbaljat[6].***

Illi dawn il-kunsiderazzjonijet tal-Qorti Kostituzzjonali japplikaw ukoll għall-kaz in eżami u din il-Qorti ukoll hija tal-fehma li, f'dan l-istadju, ma tistax tagħti ordnijiet li effettivament jirrikjeduha tesprimi ruħha fuq il-mertu u jwassluha biex, qabel ma jittressqu l-provi tal-partijiet kollha, tiddeċiedi talba fil-mertu u tagħti r-rimedju aħħari mitlub mill-attur. Konsegwentement din il-Qorti, f'dan l-istadju ma tistax tordna is-soprasessjoni tal-Qorti tal-Magistrati (Għawdex) fil-kawża fuq imsemmija.

Illi għal kull buon fini l-Qorti tirrileva li anke kieku kellha tieħu in konsiderazzjoni t-talba għal miżura provviżorja t-talba xorta ma tistax tiġi akkolta.

Illi huwa ben stabbilit fil-gurisprudenza x'kriterji għandhom jiġu sodisfatti biex jiġi ġustifikat ordni provviżorju. A skans ta' ripetizzjoni l-Qorti ser tagħmel referenza ampja għal dak li ntqal fis-sentenza mgħotija fis-26 ta' Novembru 2020 minn din il-Qorti kif diversament presjeduta fil-kawża

[6] Is-sottolinear huwa ta' din il-Qorti.

Yorgen Fenech vs l-Avukat ta'l-Istat[7] meta l-Qorti għaddiet in rassenja l-ġurisprudenza l-aktar prevalenti in tema:

> *Dan kollu premess, il-Qorti ikkunsidrat illi Karen Reid, fil-ktieb "A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights" (pagna 20) issostni:*
>
> *"As a general practice, measures (riferibbilment ghal interim relief) are applied only where there is an apparent real and imminent risk of irreparable harm to life and limb ... While the procedure has been invoked in respect of other types of cases e.g. adoption of children, which may be arguably be of an irreparable nature, r.39 (riferribbilment ghar-Rule 39 tar-Rules of Court tal-ECHR) has not been applied save in a few exceptional cases."*
>
> *Ikkunsidrat illi l-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fil-"Factsheet" mahruga minnha dwar "Interim Measures" tqis dan ix-xorta ta' rimedju bhala eccezzjonali u tiddeskrivi hekk:*
>
> *"**Interim measures are urgent measures which, according to the Court's well-established practice, apply only where there is an imminent risk of irreparable harm. Such measures are decided in connection with proceedings before the Court without prejudging any subsequent decisions on the admissibility or merits of the case in question.**[8] In the majority of cases, the applicant requests the suspension of an expulsion or an extradition. The Court grants such requests for an interim measure only on an exceptional basis, when the applicant would otherwise face a real risk of serious and irreversible harm ... In practice, interim measures are applied only in a limited number of areas and most concern expulsion and extradition. They usually consist in a suspension of the applicant's expulsion or extradition for as long as the 3 application is being examined. The most typical cases are those where, if the expulsion or extradition takes place, the applicants would fear for their lives (thus engaging Article 2 of the Convention) or would face illtreatment prohibited by Article 3 (prohibition of torture or inhuman or degrading treatment). More exceptionally, such measures may be indicated in response to certain requests Page 4 of 8 concerning the right to a fair hearing (Article 6 § 1) and the right to respect for private and family life (Article 8)."*

[7] Rikors numru 270/2020.

[8] Is-sottolinear huwa ta' din il-Qorti.

Kif osservat il-Qorti diversament presjeduta fil-kawża Rosette Thake et vs Prim Ministru et (Atti tar-rikors 50/16/1 JRM):

"biex jista' jingħata rimedju provviżorju, jeħtieg li min jitolbu juri li hemm kaz prima faċie ta' ksur ta' jedd fundamentali u li n-nuqqas tal-għoti tal-miżura provviżorja serja ġġib ħsara li ma titreġġax lura fil-każ tiegħu. "Minħabba f'hekk, l-għoti ta' provvediment provviżorju f'kawża ta' allegat ksur ta' jedd fundamentali jitlob li jintwerew ċirkostanzi eċċezzjonali li jagħmluh meħtieġ" ara Daniel Alexnader Holmes vs Avukat Generali et – digriet P.A. kostit. AE 16.04.2014

Illi fil-kawża Emmanuel Camilleri v Spettur Louise Calleja et (PA (Kost), din il-Qorti kif diversament presjeduta enunċjat il-prinċipji legali u dottrinali li ggwidaw il-Qrati tagħna fil-materja ta' interim relief:-

"Illi s-setgħat mogħtijin mil-liġi lil din il-Qorti f'kawżi ta' għamla Kostituzzjonali mhumiex imfissrin b'mod eżawrjenti f'xi dispożizzjoni partikolari, u r-rimedji li hija tista' tintalab tagħti huma mħollijin fid-diskrezzjoni tagħha fl-aħjar interess tal-ġustizzja u biex tagħmel ħaqq fejn meħtieġ;

Illi hija għandha s-setgħa tirregola l-proċedura tagħha u li tagħti dawk il-provvedimenti, kemm definittivi u kif ukoll interlokutorji, li tinqala' l-ħtieġa tagħhom waqt kull smigħ, sabiex jiggarantixxu li t-trattazzjoni tal-kwestjoni li tkun tressqet quddiemha bl-ebda mod ma tkun suġġetta għallpressjonijiet indebiti jew ħsara irriversibbli għal xi waħda mill-partijiet;

Illi l-miżuri provviżorji huma maħsuba biex iżommu milli ssir ħsara li ma tissewwiex lil vittma ta' ksur ta' jedd fundamentali b'tali mod li ma jsir xejn li jista' jxejjen jew inaqqas mill-awtorita' u l-effikaċja tas-sentenza li tingħata dwar l-istess ilment. F'dan ir-rigward, biex jista' jingħata rimedju provviżorju, jeħtieġ li min jitolbu juri li hemm każ 'prima facie' ta' ksur ta' jedd fundamentali u li n-nuqqas talgħoti tal-miżura provviżorja sejra ġġib ħsara li ma titreġġax lura fil-każ tiegħu. Għalhekk, m'huwiex biżżejjed li wieħed joqgħod biss fuq xi sitwazzjoni ipotetika jew li mhix ċerta li sseħħ. Minħabba f'hekk, l-għoti ta' provvediment provviżorju f'kawża ta' allegat ksur ta' jedd fundamentali jitlob li jintwerew ċirkostanzi eċċezzjonali li jagħmluh meħtieġ;

Illi fuq kollox, l-għoti tar-rimedju interlokutorju jew provviżorju ma għandu qatt jintalab jew jingħata b'mod li jippreġudika l-mixi nnifsu tal-proċedura li fiha jintalab u bl-ebda mod ma għandu jintuża biex jorbot idejn il-Qorti li tagħtih dwar il-mod kif fl-aħħar mill-aħħar tagħti s-sentenza tagħha jew kif tikkunsidra bis-serenita' jew l-indipendenza meħtieġa l-provi u l-argumenti li l-partijiet iressqu quddiemha. Illi għalkemm huwa minnu, kif jallegaw l-intimati, li l-għoti tal-provvediment provviżorju quddiem il-Qorti ta' Strasburgu taħt ir-regolament 39 tar-Regoli tal-Proċedura ta' dik il-Qorti jkun bosta drabi marbut ma' ksur ta' jedd taħt l-artikolu 2 jew l-artikolu 3 tal-Konvenzjoni, ma hemm l-ebda dispożizzjoni li tillimita l-għoti ta' provvediment bħal dak biss għall-imsemmija żewġ artikoli. Kemm hu hekk, kien hemm każijiet fejn l-għoti ta' provvediment ingħata wkoll waqt proċeduri li kienu jirrigwardaw ukoll ilment ta' ksur tal-artikolu 6 tal-istess Konvenzjoni."

Kif ritenut in materja mill-awturi van Dijk, van Hoof, van Rijn u Zwaak:

"... it is only in cases of extreme urgency that interim measures are indicated: the facts must prima facie point to a violation of the Convention, and the omission to take the proposed measures must result or threaten to result in irreparable injury to certain vital interests of the parties or the progress of the examination. ... such would be the case, for instance, if an expulsion threatens to constitute a violation of article 3 of the Convention, in view of a serious risk that the person concerned will be exposed to torture or inhuman treatment or punishment. In that case a stay of expulsion may be requested until the Court has had the opportunity to investigate the case. However, it will do so only if there is a high degree of probability that a violation of article 3 is likely to occur. This requires that the applicant states his case in a convincing manner and possibly also presents some evidence showing the danger to life or limb to which he may be subjected if expelled or extradited to a particular country. It is not sufficient for the applicant to provide information about the danger or uncertain situation in the country of destination and/or his being an opponent of the ruling Government."

Illi il-Qorti Kostituzzjonali irriteniet hekk fil-kaz Angelo Frank Paul Spiteri v L-Avukat Generali (9 ta' Jannar 2017):

> *"Fl-ewwel lok jiġi ribadit minn din il-Qorti li f'materja tal-hekk imsejjħa interim measures huwa car l-insenjament ta' din il-Qorti li tali miżuri għandhom jittieħdu biss f'każijiet ta' urġenza u saħansitra f'każijiet ta' "urġenza estrema" fejn in-nuqqas ta' teħid ta' tali miżuri jirriżulta, jew jażżarda li jirriżulta, fi ħsara irreparabbli għall-interessi vitali tal-parti konċernata jew għall-perkors tal-eżami li l-Qorti jkun jeħtiġilha tagħmel. Din il-Qorti rriteniet ukoll li miżuri ad interim huma indikati f'każijiet eċċezzjonali. [Q. Kost. 7 2 Theory and Practice of the European Convention on Human Rights (Raba` Edizzjoni – 2006) Page 7 of 8 Federation of Estate Agents v. Direttur Generali [Kompetizzjoni, deciza 25 ta' Settembru, 2014)."*

Illi mill-ġurisprudenza hawn miġbura jirriżulta indubbjament li biex tingħata miżura provviżorja irid jintwera li hemm każ *prima facie* ta' ksur ta' drittijiet fundamentali u li n-nuqqas tal-għoti tal-miżura provviżorja sejra ġġib ħsara irreparabbli fil-każ tiegħu.

Illi biex ma tesprimiex ruħha fil-mertu, anke minħabba li t-talba għal miżura provviżorja hija intimament konnessa ma' talbiet fil-mertu, il-Qorti ser tgħid biss li sa' llum ma tqis li l-attur irnexxielu jissodisfa dawn iż-żewġ rekwizieti essenzjali b'mod partikolari il-ħsara irreparabbli.

Għal dawn il-motivi, il-Qorti qed tiċħad it-talbiet ta'l-attur. Spejjez relatat ma' dan ir-rikors a karigu tar-rikorrenti.

DR. DOREEN CLARKE
IMĦALLEF

MARVIC PSAILA
REĠISTRATUR